

SZABADSÁG

The oldest established and largest Hungarian paper in the United States.

Thirtieth year. Published daily by
The Szabadság Printing & Publishing Co.
(An Ohio Corporation. B. K. Csorna, President; Dr. Andrew Csorna, Secy. Treas.)

Founded by: **E. T. Kohanzk** Alapították: **Kohányi Tihányér**

DR. ANDREW CSORNA, Editor

Entered and Published at: **700-702 Huron Road (P. O. Box 171) Cleveland, O.**
Telephone: Bell, Main 3334. Cuy. Central 1251.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Az Egyesült Államokban és Kanadában egész évre \$6.00, félre \$3.00. — Kint: egész évre \$10.00, félre \$5.00. — Cleveland városában egész évre \$8.00, félre \$4.00. — SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada one year \$6.00, half year \$3.00. — Foreign countries one year \$10.00, half year \$5.00. — Cleveland one year \$8.00, half year \$4.00.

Entered at the Post Office Cleveland, O. and admitted for Transmission through the mails as Second Class Matter.

New York irodánk címe: **Room 603 Tribune Bldg., 154 Nassau St., New York**
Czletvezető: **Joseph Horváth, Manager.**

A mai idők mérlegelése

A munkanélküliség foka

A munkügyi minisztérium legutóbbi lefolytatott országos vizsgálatának adatai szerint az elmúlt esztendőben az Egyesült Államokban 3.473.466 munkás vesztette el a munkáját. Mint-hogy pedig 1920 januárjában az Egyesült Államokban összesen volt tízmillió munkás dolgozott, a fenti adatokból azt lehetne következtetni, hogy az ösztönző munkák több mint egyharmadrésze munka nélkül van.

Azonban nem egészen így áll a dolog. Bizonyos az, hogy a munkajárási letiltás munkanélküliséget okozhat, de az a munkajárási letiltás, amely az országban a munkanélküliség mértékét növeli, az az országban a munkanélküliség mértékét csökkenti. Az az országban a munkanélküliség mértékét növeli, az az országban a munkanélküliség mértékét csökkenti.

Willis szenátor azzal a proposícióval állt elő, hogy Anglia és Franciaország ne pénzben, de "földi javakkal" fizessék meg az Egyesült Államoknak az adósságukat, — még pedig oly formán, hogy Anglia a kölcsönkaptott 4497 millió dollár ellenében Jamaikát, Bahamát, a Windwood-szigeteket és a Kis-Antillákat engedje át az Egyesült Államoknak, Franciaország meg a 3447 millió dollárnyi amerikai kölcsön fejében Guadeloupe szigetéről és több nyugat-indiai szigetről mondjon le Uncle Sam javára. Willis szenátor azzal érvel, hogy ilyen módon a nyugat-indiai vizek és a Caribbean-tenger fölött lenne teljessé az Egyesült Államok kontrolja, de ezek nélkül az újabb birtoklások nélkül még a Panama-csatorna védelmét sem építhetjük ki.

Willis szenátornak szöveg szerint igaza van mindabban, amit a stratégiai érdekek szempontjairól mond. Nagy kérdés azonban, vajjon a szombatforgó szigetek nepei is beleegyeznek-e abba, hogy az angol és francia protektorátus alól amerikai protektorátus alá kerüljenek. Száz évvel ezelőtt — esetleg még ötven évvel ezelőtt is — a világ semmi kivétel nélkül nem talált abban, ha az egyik ország azzal fizette meg a másikat adósságát, hogy országgrészeket adott át neki, anélkül természetesen, hogy a vásárra vitt országgrészek lakosságát is megkérdezte volna, vajjon beleegyeznek-e a cserébe. Most azonban más idők élünk. S ha Franciaország és Anglia — csakhogy szabaduljon a nyomasztó adósságtól — esetleg könnyen tud is tenni magát a népek örendelkezési jogának nagy elvén, Amerika nem teheti túl magát.

Amerika birtokába vette a spanyol uralom alatt élt Cubát, gondjaira fogadta Cuba népet és hozzásegítette, hogy fölépítse a cubai nép a saját maga kormányzatát. Birtokába vette Amerika a Philippin-szigeteket is és gyámsága alatt tartván a nagykorúvá váló érdekei alatt, épp most akarja lehetővé tenni a számukra, hogy saját maguk kormányozzák magukat. Birtokába vette Amerika Porto Ricót is s még a legelfogultabb rosszakarat sem tagadhatja, hogy Porto Rico népe megelégedett el az amerikai protektorátus védőszárnyai alatt. De mindezek a birtoklások a háborús hódítás jogán estek meg s egész más dolog — birtokba venni szigeteket és azok nepeit, olyankor, hogy a birtokba vételbe való belenyúlással idegen országok az Egyesült Államokkal szemben fenálló adósságaikat fizetik ki. Hátha ezeknek a szigeteknek nepei nem kérnek az Egyesült Államok protektorátusából, hátha szívesebben maradnak angol és francia protektorátus alatt? Vagy még az akaratos ellenére is vásároljuk meg őket?

Akármielyen tetsző is Willis szenátor terve, — a nemzetközi morál ellene szól, az a morál, mely nem nyughatik bele, hogy országok és népek kereskedelmi cseré-bere szenvedő alanyai legyenek.

Ami nem lehet alku tárgya

Willis szenátor azzal a proposícióval állt elő, hogy Anglia és Franciaország ne pénzben, de "földi javakkal" fizessék meg az Egyesült Államoknak az adósságukat, — még pedig olyankor, hogy Anglia a kölcsönkaptott 4497 millió dollár ellenében Jamaikát, Bahamát, a Windwood-szigeteket és a Kis-Antillákat engedje át az Egyesült Államoknak, Franciaország meg a 3447 millió dollárnyi amerikai kölcsön fejében Guadeloupe szigetéről és több nyugat-indiai szigetről mondjon le Uncle Sam javára. Willis szenátor azzal érvel, hogy ilyen módon a nyugat-indiai vizek és a Caribbean-tenger fölött lenne teljessé az Egyesült Államok kontrolja, de ezek nélkül az újabb birtoklások nélkül még a Panama-csatorna védelmét sem építhetjük ki.

Willis szenátornak szöveg szerint igaza van mindabban, amit a stratégiai érdekek szempontjairól mond. Nagy kérdés azonban, vajjon a szombatforgó szigetek nepei is beleegyeznek-e abba, hogy az angol és francia protektorátus alól amerikai protektorátus alá kerüljenek. Száz évvel ezelőtt — esetleg még ötven évvel ezelőtt is — a világ semmi kivétel nélkül nem talált abban, ha az egyik ország azzal fizette meg a másikat adósságát, hogy országgrészeket adott át neki, anélkül természetesen, hogy a vásárra vitt országgrészek lakosságát is megkérdezte volna, vajjon beleegyeznek-e a cserébe. Most azonban más idők élünk. S ha Franciaország és Anglia — csakhogy szabaduljon a nyomasztó adósságtól — esetleg könnyen tud is tenni magát a népek örendelkezési jogának nagy elvén, Amerika nem teheti túl magát.

Amerika birtokába vette a spanyol uralom alatt élt Cubát, gondjaira fogadta Cuba népet és hozzásegítette, hogy fölépítse a cubai nép a saját maga kormányzatát. Birtokába vette Amerika a Philippin-szigeteket is és gyámsága alatt tartván a nagykorúvá váló érdekei alatt, épp most akarja lehetővé tenni a számukra, hogy saját maguk kormányozzák magukat. Birtokába vette Amerika Porto Ricót is s még a legelfogultabb rosszakarat sem tagadhatja, hogy Porto Rico népe megelégedett el az amerikai protektorátus védőszárnyai alatt. De mindezek a birtoklások a háborús hódítás jogán estek meg s egész más dolog — birtokba venni szigeteket és azok nepeit, olyankor, hogy a birtokba vételbe való belenyúlással idegen országok az Egyesült Államokkal szemben fenálló adósságaikat fizetik ki. Hátha ezeknek a szigeteknek nepei nem kérnek az Egyesült Államok protektorátusából, hátha szívesebben maradnak angol és francia protektorátus alatt? Vagy még az akaratos ellenére is vásároljuk meg őket?

Akármielyen tetsző is Willis szenátor terve, — a nemzetközi morál ellene szól, az a morál, mely nem nyughatik bele, hogy országok és népek kereskedelmi cseré-bere szenvedő alanyai legyenek.

Az újjászületett Franciaország

A VILÁGHÁBORU előtt — évtizedeken keresztül — a születések számának folytonos csökkenése miatt fájt Franciaország feje. 1880 körül kezdett a születések száma a halálozások számával szemben csökkenni, az úr mindig nagyobb és nagyobb lett, úgy, hogy Franciaország a lejton felelé zuhanó, a halál kényeres patyánsául elszegődött nemzet tragikus látványát kezdte nyújtani. 1907-ben huszhettről több francia halt meg, mint amennyi született s úgy a katasztrófa milyen rohamosan vált egyre súlyosabbá és súlyosabbá, mi sem bizonyítja jobban, minthogy 1911-ben már 35.000-rel volt nagyobb a halálozások száma.

A világ bámulatára, a francia kormány most aztán azzal áll elő, hogy 1920-ban 271.784 gyerekkel születt Franciaországban, mint amennyi francia halandó hunyta le örök álomra a szeimet. A változás, az igazán hirtelen, váratlanul jött fordulat elkezdte. Franciaország nemcsak megállt a dekadencia, a testi elenyevedés útján, sőt ellenkezően, új élet-erő, új egészség tizét érzi fölförni az ereiben.

Minden valószínűség szerint — maga a háború a felelős ezért a fordulatért. Az élet-halál harc, ha meg is apasztotta a gazdasági és egészségügyi erőforrásokat, végeredményében mégis új élet-erőt, új életkedvet öntött a franciákba. A szenvedések megédzették a francia lelkeket és a nyomorúság, a halál közelsége kivirágzott benne az élet imádatát. A francia nő nem az az asszony többé, akinek — nincs ideje a gyermekszülésre. És ha megmarad a születések s halálozások közötti mostani arányszám, ha az újonnan fölbuzgó élet-erő megőrizi továbbra is a maga frissességét — a francia nép jóléte és Franciaország biztonsága sokkal szilárdabb alapon fog nyugodni, mintha minden Rajna-menti várban francia katona strázsálna és szászzer Foch tábornokot szülnének a francia anyák. Franciaország igazi győzelme nem a békeszerződések újságolják, de az a pár soros hír, hogy tavaly 1/4 millióval több francia született, mint amennyi meghalt.

Nincs szüksége nagy, állandó hadsereg az Egyesült Államoknak

Minden európai országban több a katonára

Az Egyesült Államok törvényhozása, az elmúlt napokban döntött a felett a kérdés felett, hogy milyen erős hadsereget tartson az 1922-ik esztendőben. A kongresszus úgy döntött, hogy az új hadsereg létszáma nem lehet több 150.000 főnél, mert mindössze annyi pénz szavazott meg a hadsereg céljára, amiből nem telik több katonára, mint legfeljebb 150.000-ra. A jelen pillanatban természetesen több embers áll fegyverben az Egyesült Államoknak, de éppen most mondotta ki az elnöki vétel ellenében a kongresszus, hogy minden sorozást be kell szüntetnie a hadügyi hivatalnak addig, amíg 175.000-re lecsökken a létszám. A további csökkenést pedig automatikusan előidézi az a körülmény, ami a hadsereg tartásánál a legérvényesebb: a pénz.

A hadügyi hivatal, a törvényhozási tárgyalások folyamán kimerítő kimutatásokat küldött a szenátus és a ház bizottságainak, melyben felsorolta a világ összes államainak haderejét. Ezek szerint az adatok szerint, megállapíthatjuk, hogy amennyiben 222.900 főnyi hadsereget tart az Egyesült Államok, (legálább ekkorát akart a hadügyi hivatal), úgy a kasszájának 0.21 százalékát tartja fegyverben.

Az európai országok sorában, aránylag, Németország tartja a legkisebb hadsereget, mely lakosságának 0.27 százalékát foglalhatja le: a legnagyobb hadsereget — százalékos arányt számítva — Svájk tartja: 4.25 százalékkal. A nagy hatalmak között Franciaország vezet 1.85 százalékkal, utána következik Olaszország 1.26 százalékkal és Nagy-Británia 0.93 százalékkal. Japan arányszáma: 0.47 százalék, míg Délamerikában Uruguay vezet 0.70 százalékkal, Közép-amerikában Mexico 0.56 százalékkal.

Az Egyesült Államok haderejét megállapíthatjuk, ha az alábbi táblázatot végigtanulmányozzuk:

Ország	Lakosság	Hadsereg	Százalék
Svájk	4,000,000	170,000	4.25
Görögország	7,500,000	240,000	3.20
Esztónia	1,200,000	36,500	3.04
Lengyelország	30,072,000	815,000	2.71
Litvánia	2,000,000	40,000	2.00
Románia	17,393,200	323,600	1.86
Franciaország	39,601,500	735,300	1.85
Csehszlovákia	13,215,500	216,800	1.64
Letvnia	2,605,000	45,000	1.73
Jugoszlávia	14,365,500	194,000	1.35
Belgium	7,555,600	100,000	1.32
Olaszország	36,740,000	464,000	1.26
Norvégia	2,931,800	30,000	1.25
Finország	3,325,000	35,000	1.05
Spanyolország	20,695,700	216,600	1.05
Dánia	2,941,000	27,300	.94
Nagy Británia	45,516,000	425,000	.93
Törökország	12,000,000	100,000	.83
Szovjet Oroszország	182,182,000	1,500,000	.82
Bulgária	4,430,000	32,000	.72
Portugália	5,545,600	39,000	.60
Magyarország	7,690,000	36,000	.46
Ausztria	6,400,000	22,000	.33
Hollandia	6,724,700	20,000	.30
Svédország	5,813,800	15,600	.27
Németország	55,086,000	150,000	.27
Egyesült Államok	105,709,000	222,900	.21

Mindössze három országot találunk az egész földön, mely aránylag kisebb állandó hadsereget tart, mint az Egyesült Államok. Ez a három ország: Brazília, Paraguay és Colombia. Mihelyt éltélbe lép az országok közötti béke, úgy Amerika ismét jelentősen esik és a 175.000-os hadseregnek 0.16 körül, a szászítvevezernél 0.14 körül lesz az arányszám.

Ilyen szerény számú állandó hadsereget azonban csak olyan ország engedhet meg magának, amelyek annyira erős, annyira hatalmas és olyan békés szándékú, mint az Egyesült Államok.

HALÁLTUSÁJÁT VIVJA A VILÁGHIRŰ ÉNEKES

Végóráit éli Caruso, a Metropolitan Opera világhírű tenoristája. — Mellhártyagyulladásból volt lábadozóban, amikor rosszabbra fordult az állapota.

NEW YORK, febr. 16. — Enrico Caruso, a Metropolitan Operaház világhírű tenoristája, a ki december hatodika óta mellhártyagyulladásban beteges feküdt, az éj folyamán annyira rosszul lett, hogy az orvosainak állítása szerint valószínűleg a végórája közeledek. A szerenéslet tenoristát szüneteltetésre fel-tizenegy óra tájban.

A három orvos, aki Carusot kezelte, szinte mesterségesen, oxigénnel és stimulánsokkal tartja benne az életet. Nyomban a szélütés után két papot hívtak hozzá, akik ellátták a haldoklót szentségével. A felesége ott van a betegágyánál és táviratilag odahívták a fiát is, aki csak néhány nap előtt tért vissza Culverbe, Ind. miután utylátszott, hogy az atyja már túl van a veszedelmén.

A Metropolitan operatársaság tegnap Philadelphia-ban játszott és fogalmat sem volt arról, hogy a kollégájuknak az állapota rosszabbra fordult. Az énekesek azt hitték, hogy Caruso a teljes javulás útján van már. A baj elismeréséhez hozzájárult az is, hogy Caruso decemberben, mikor már beteg volt, még fellépett egy hangversenyen és végigénekelte azt, noha közben a hangszálainak egyik véredénye is megrepedt.

Az utolsó híradás szerint a beteg mintha kissé erősödött volna, miért is a kezelőorvosok állítása szerint az sem lehetetlen, hogy magához jön.

A család azt tervezte, hogy felgyógyulása után a californiai birtokára megy üdülni a világhírű énekes.

Dolgoznak a demokraták

A párt újjászervezése

Már a novemberi eszofos vereség után közvetlenül híre járt annak, hogy a hatalmasat bukott demokrata párt újjászervezkdni készül, hogy azután a következő választásokon már nagyobb sikerrel vehesse fel a küzdelmet a republikánus pártal. Az' első komolyabb lépés most készült ebben az irányban, még pedig igen érdekes és tanulságos körülmények között. A demokrata nemzeti bizottság összesen szünetelt meg. Ezek közül 49 aláírással kérelmet küldtek Whitenak, a bizottság elnökének, hogy ez hívja össze a nemzeti bizottságot, azért, hogy "az előrehaladás erőt szervezni lehessen a folytatásos alkotó és hazafias munkára és most következék négy év folyamán, hogy azután méltó legyen a győzelemre az 1924-es választásokon."

A legérdekesebb az egészben az, hogy a negyvenkilenc aláíró valamennyi azoknak a táborából került ki, akik McAdoo mellett voltak a konvenció előtt és a konvenció alatt. Ebből pedig kongresszusi körökben azt követték, hogy hadjárati kérelmet tegyen, hogy James M. Coxot detronizálják, mint pártvezért és helyébe a párt élére más állítsanak.

A hírek szerint William Jennings Bryan a McAdoo frakcióval és általában azokkal tart, a kiknek Cox száka a szemükben. Ezekkel együtt ő is arra törekszik, hogy az ő frakciójuk megadja magához a párt vezetését. Amennyiben sikerülni fog a nemzeti bizottságban magukhoz ragadni az ellenőrzést, biztosra vehető, hogy Coxot teljesen elismerni fogják és hogy ezzel jogérvényesen befeljezzett az újabb elnökválasztás reményének. Az ő diadalnak esetén Coxot nem tűrnék meg a magas-funkción. Már pedig ez a dicsél, a beavatottak szerint, előbb, vagy utóbb feltétlenül bekövetkezik.

Viszont Cox és pártbívei tisztában vannak az ellenfél szárdéval és a maguk részéről fejtenek ki szervező munkát színterét ki, úgy, hogy nagyon érdekes és később meg, küzdelemre való felkészítés a két frakció között.

Az egyesült McAdoo-Bryan erők esetleges győzelme valószínűvé tenné azt, hogy a demokraták legközelebbi elnökjelöltje vagy Bryan, vagy McAdoo lenne. Akik az öreg Bryant ismerik, el vannak kényesítve arra, hogy mire ez az idő elérkezik, már sző sem fog esni McAdoo-ról, hanem Bryan lesz a párt zászlóshordozója a legközelebbi konferencián.

Azok, akik Bryant ismerik, nagyon jól tudják, hogy soha sem mondott le annak a lehetőségéről, hogy elnök lehessen. Öreg ember már, gazdag ember, aki tisztában van vele, hogy a legközelebbi választás adhatja meg az utolsó segélyt neki arra, hogy élete célját elérhesse. Ezért már eleve kijelenthető az, hogy egyáltalán nem lenne meglepő, ha az 1924-iki elnök-választáson ismét William Jennings Bryan lenne a demokraták elnökjelöltje.

Szüntesse meg a viszkető sőmört

A Beható, Fertőtlenítő ZEMO, Segítő-egyre lez.

Ne törődjön azaz, hogy hányzor próbált és nem sikerült, mert megcsinálta ezt a viszkető sőmört. ZEMO használatát követően minden győzedelmis csattant a bőre. Ez a viszkető sőmört, Gyógyulási útja az azon pillanatban, amint ZEMO-t használ. Rendesen rövid idő alatt sőmört, kútszög, pattanások és hasonló bőrbetegségeket minden nyoma eltűnik.

A bőrt tisztán tartás az annak egészséges védelme. ZEMO-t a beható, fertőtlenítő folyadékot használja. Az nem egy szimpla tonon és nem púder. Ha más nem használ, az az egyedüli megbízható gyógyszer, mindennapi bőrápolás számára.

Jó hír a betegeknek!
DR. NEUMAN ARTHUR
147 E. 11th St., Paterson, N. J.
30 év múltán magyar orvos és gyógyszerész volt, aki az Egyesült Államokban megismerkedett a gyógyítással és a betegségekkel. Rendelőkön 10-12-ig. — Levélre válaszol.

Március Tizenötödikén, magyar ünnepélyeken
szavazásra alkalmas, gyönyörű költemények csak!
Szécsky György
VANDORDALOK
című új verses könyvében találhatók. De vannak a könyvben más szép versek, olvasásra alkalmas — ifjút és öreget, férfit és nőt — gyönyörű költemények, amerikai történelmi és magyar népdalok, egy magyar egyetemi könyvtárból sem szabad hiányoznia annak a diáknak, aki a könyvtárából meg akarja szerezni. Postafordulattal megkapja a könyvet, ha **KÉT DOLLART KÜLD** pontos címmel erre a címre: **GEORGE SZÉCSKY, 312 JOHNSTON AVENUE, PITTSBURGH, PA.**

ÚJ NÉV RÉGI BECSÜLET

A NÉMETH ÁLLAMI BANK, mint azt már bejelentettük, nevet cserélt. Az új név csak egy kötelességet ró Németh Jánosra, az American Union Bank elnökére, de a többi vezetőre is, akik a Németh Állami Bank régi ki-próbált vezetői voltak eddig is, hogy azzal a becsületességgel, lelkiismeretességgel, pontossággal elégítsék ki az ügyfeleket, mint azelőtt.

NEM LESZ PANASZA
ezentul sem, ha pénzt az American Union Bankkal küldi az óházába.

MEG LESZ ELÉGEDVE
ha pénzt 4 százalékos kamatra helyezi el az American Union Bankba.

ÖRÖMET SZEREZ
hozzátartozóinak, akiket ki akar hoztatni, ha a hajójegyet az American Union Bank utján küldi el.

NYUGODT LEHET
hogy minden rendben van, ha okmányait az American Union Bank közjegyzői osztálya állítja ki.

Felvilágosításért és tanácsért írjon e címre:

AMERICAN UNION BANK
Németh János, elnök
Füület: 10 East 22nd Street, a Bankplótában
Föld: 1597 Second Ave. Cor. 83rd Street
NEW YORK CITY

HIRDESSZEN A SZABADSÁGBAN

HA MÉG NEM TUDTA

VEGYE TUDOMÁSUL MOSTAN, HOGY MI egy nickel fedelű selmeci pipát 15 drb. „ jászma magyar kártyát --- 20 „ „ finom acél borotvát --- 25 „ „ finom borotvasziját --- 25 „

Négyes szelvényért küldünk ajándékba. **KÉRJE RÉSZLETES AJÁNDÉKJEGYZÉKEKET** és meg fog győződni arról, hogy kevesebb szelvényért sokkal értékesebb tárgyakat küldünk, mint a többi gyáros.

NÉGYES DOHÁNY

A LEGJOBB DOHÁNY AZ ITTENI PIACON, KAPHATÓ MINDEN JOBB ÜZLETBEN.
ODA, AHOL HELYBEN NEM KAPHATÓ, minden 10 csomagos rendeléshez egy nickel kapukos selmeci pipát, minden 25 csomagos rendeléshez egy borotvát, vagy szelvényt, minden 50 csomagos rendeléshez egy nickel szelvényt és minden 100 csomagos rendeléshez egy aranyozott szelvényt 10 éves jótállással küldünk ajándékba külön.

A dohány ára 5 cencos csomagokban 500 mérföldig 25 cent, 600-tól 1000-ig 28 cent és azon túl 30 cent, bérmentve szállítva.
Mintát és árjegyzéket szívesen küldünk.

JAKAB ÉS TÁRSA

423 East 5th St., New York, N. Y.

MEGJELENT!

Balincák képezte
A Vass Gábor magkereskedésének az 1921-ik évre szóló
KÉPES ARJEGYZEKE
mindennemű legjobb vetőmagokról, rózsfákról, gyümölcsfákról, díszfákról, gyökéres szőlőkről, tenyésztett faj baromfiokról, tojás keltő gépekről, hazai szakekéről és mindennemű gazdasági és kertészeti eszközökről. — Ingyen és bérmentve küldjük meg bárhová. Tessék írni érte. — Cím:

VASS GÁBOR
MAGKERESKEDÉS
8802 Buckeye Road, Cleveland, O.

CSILLOGÓ ÉKSZ EGY NEW YORK AKI "VÉLET

A gyógyszerész meggylyett a férjét ölte meg. — A sánta gyilkos a villanyoszlopok között.

A new yorki East Broadway 17. számú házában lakott egy Turk vagyonos gyógyszerész. Fialal, szép felesége volt három kicsi gyereke. Négy évvel ezelőtt a saját lakásában szeretlen tettes agyonlőtte a gyógyszerészt. A gyilkos az a rendőrség foglya. Az a Robert Brown, fiatal ember, amikor egyetemét is végezte, Kanadában, később ugyanitt lakott, majd mostanában ismét a New York-i lakások között.

Hogy elfoghatók és hogy büntetve meg ne szabaduljanak, az a kérdés, hogy a bíróság az utóbbi tetteiért megítélte a halált, vagy a felfüggesztést. De még így is esetleg meg kellene büntetni, azonban a szeszélyességére ott hagyta az egyik galériát a lakásában, melyen rajta találták az áru-mondajelt.

Letartóztatása után sok ideig tagadt, amíg végül is megígerte és beismert mindent. Most még befeljeztette volna tetteit, de a mondokáját, már hozták is a detektívek az állítólagos bűnösöt, a Hobokenben lakó Mrs. Rosa Scherzer személyében. Brown bevallotta, hogy az asszony vette rá arra, hogy gyilkoljon, még pedig azért, mert Mr. Scherzer féltékeny volt Turk gyógyszerész feleségére. Mr. Scherzer ugyanis abban a nyelven kezdett az ő urával, hogy a bíróság előtt a bíróság előtt el akarta tétetni láb alól. Brown többek között ezeket mondotta a vallomásaiban:

Égy asszony fogadott fel arra, hogy meggyilkoljam Turkot. Abban a nézetben volt, hogy Turknek elszerezte az urát, az mondta, hogy Turknek nagyon sok gyémántja van és így meg lehetne nagyszámú zsálmányra is szert tétel. Több ezer találgatottam érvel az asszonnyal s részletesen megbeszéltem a teendőket. Aztán elmentem Turk patikájába s helyszíni szemlét tartottam. Megállapítottam, hogy a lakásból könnyű lesz elmenekülnöm, mert van egy ablak, amelyen kinyitottam a lakásban, azonban akkor senki sem volt otthon, csak a kis csecsemő aludt a bölcsőben, miert is eltávolítottam és újra visszamentem kőszobába.

Abban az időben mentem, amikor úgy tudtam, hogy Turk nem lehet odahaza. Körülnéztem és esőszakban és éjszakai megbotlottam az egyik butordarabban. Amúgy láttam, hogy Turk rojta van elő a fürdőszobából. Verekeni kezdtem. Ő közben kijelentette, mire én mást nem tehet-

THE STAT

MAGYAR OSZTÁLY
378 GRAND STREET
A következő árt
Küld

440 koronát
\$1.00-ért
ha 30 ezer koronánál nagyobb összeget küld.

415 koronát
\$1.00-ért
ha 10 ezer koronánál nagyobb összeget küld.

Ha

Pénzt akar
Kazatazni
Hajoztatni
Hajójegye
FORDULJON ERRE

THE STAT
MAGYAR OSZTÁLY
378 GRAND STREET

MI UJSÁG A SZÜLŐFÖLDÖN?

MAGYAR TUDÓSÍTÁSOK BUDAPESTI JELENTÉSEK ÓHAZAI UJSÁGHIREK

BIZTOSÍTÁSOK A HÁBORÚ, A KOMMUN ALATT ÉS MOST

1000 koronától 100,000 koronáig. — A megaszállott vidék is küldi a díjakat. — Miért kevés a tüzvész?

Mindenki el tudja képzelni, hogy a háború alatt a biztosítók száma, mint azelőtt, egy azután De voltak olyan községek, vidékek, ahonnan a társaságok egyáltalában nem vettek fel biztosítókat, olyan nagy volt a kockázat, a gyakori betörések miatt. Ma már ez az állapot is a rendes mederbe terelődött.

Magyarország diplomáciai megbízottja a skandináv államokban. Kopenhágából jelentik: A dán király és Alexandra királyné a trónörökös jelenlétében ünnepélyesen fogadta magánkiküldetésére Bercza György követi társaságát, Magyarország diplomáciai kiküldetését, dán, svéd, norvég és finn kormányoknál. Bercza átadta a dán uralkodóknak a magyar királyi kormány üdvözlőlevelét és fejezte ki ama támogatását, melyben Dánia a magyar hadifoglyokat és szülőföldjeiket részesítette.

Károlyi Mihályné a bünyűzi zárlat feloldását kéri. Károlyi Mihály vagyonát annak idején a bíróság házáruháls vádjá miatt bünyűzi zárlat alá helyezte. Károlyi Mihályné grófné, akinek a bíróság tudva levén tartásdíj címén meg, most jogi képviselője Nagy György dr. utján kérvényt adott be a bünyűzözvényessé vizsgálati eljárás, hogy a bíróság bünyűzözvényesség vizsgálatát megszüntesse, mert a zárlat elrendelése óta ebben az ügyben semmiféle bírói intézkedés nem történt.

BudaPESTRŐL -- NEW YORKIG Az új kis Ó-Hazából Az új kis Ó-Hazába 3000 mérföldnyire, 140 érse lédában küldték BudaPESTRŐL hozam a legzsebb, a legkedveltebb hazai rom. kath. görög kath. és református ima- és énekes könyveket és egyéb hasznos magyar könyveket. Sokáig nem volt, vártak rá sok ember, de nem hiába vártak, mert most itt van a sok gyönyörű szép imádságos könyv. Minden magyar ember, asszony vagy gyerek, aki vallás, ismer, használja fel ezt az alkalmat és rendeljen most könyveket, mielőtt elfogy, mert ki tudja, hogy lehet-e ismét hozni!

Római Kath. Imakönyvek. A könyv címe: Fekete címszó egyszerű kiadás Fekete címszó díszes kiadás Párzsdíj békéltetés Párzsdíj díszes kiadás

Református ima és énekes könyvek. Kis Zsolter 75c Nagy Zsolter \$1.25 Hf. Reményi Szerkeszt. \$1.50 Buzgóság Szárnyain \$1.50 Bujdosás Emlékeztető \$1.50 Áhítatos hölgy \$2.50 Szász Buzgóság \$2.00 Székely Korcsok \$2.00 Gyűjtő Zsolter (Az. Ev.) \$1.50 Székély Imádságok \$2.00 Nagy Biblia Ref. \$4.00

Görög Kath. ima és énekes könyvek. (Ó-Hitű.) Dicsőret áldozatok \$2.50 Apostolok és Evang. \$2.50 Jertek imádjuk Kriszt. \$2.00 Hit Fogyerő \$2.50 Roskovits: Óhitű imák \$2.50

Különféle jó magyar könyvek. 600 Magyar Nemzeti Dal \$1.00 1001 Magyar Népdal \$1.25 Magyar ABC \$1.50 Magyar-Angol Zsebkönyv \$1.50 Magyar-Angol Zsebkönyv \$1.50 Székelyföld Magyar-Angol \$1.50 Bixonty-féle Nagy Szó \$2.50 Budapesti Nagy Szakács \$2.50

Küldje be rendelését, mielőtt elfogy. Minden rendelést a beérkezés napján küldöm postán bérmentve. Kérjem nagy létszámú megrendeléseket mindenféle hazai élelmiszer, hangszerekről, tájékoztató, gazdasági és konyhaszerszagról.

AZ ÚJ KIS ÓHAZA Alapították 1882-ben, 37 évvel ezelőtt. Amerikai Iognagyobb, legelső magyar áruház. Rendelést címszóra így: EMIL NYITRAY 224 E. 19th Street. New York, N. Y.

ELCSÍPTEK EGY VESZEDELMES BETÖRŐBANDÁT BUDAPESTEN

Egyetemi hallgató egy betörőbanda élén. — Elfogták Budapest legveszedelmesebb betörőit. — Milliőkat raboltak.

Nem mindennapi fogást eszelt legutóbb a budapesti rendőrség. Molnár György detektív felügyelő bizalmas uton értesítést kapott, hogy az utóbbi időben példátlanul elszaporodott betörések és lakásfosztogatások egy jól szervezett banda követi el, amelynek vezére nyilvánvalóan a közepostályi tagjai közül kerülhetett ki, mert számos nyomból és bűnjelből, a többi között egy jól és intelligens megfogalmazott levélből erre lehetett következtetni. Ez a bandavezér ugyanis jó kedvében néha egészen szellemes sorokat hagyott áldozatainak. A detektívnek nagyanyru nyomozást kezdtek, amelynek során sikerült elfogni a betörőbanda valamennyi tagját. A nyomozás eredménye azonban nagy meglepetést keltett, mert kiderült, hogy a banda vezetője a hazugsággal egyetemi hallgató, aki allandóan hadnagy egyenruhát viselt. A banda többi tagja motörus, rovtmultu zsebmetsző és betörők, akik régi ismerősei a rendőrségnek. A nyomozás során eddig tízenöt nagyobb betörést ismertek be s ezekből erők már milliőkra rug. A többi között ők törtek be Németh Judika színházépületébe, akinek lakásáról mint annak idején megírtuk — néhány százszor korona értékű ruhaneműt vittek el. Ezenkívül betörték egy Rákóczi-utri rubankereskedőnél is, ahonnan kétszázszor korona értékű holmit vittek el. A betörőbanda lakásnyitásokkal és besurranásokkal is foglalkozott s valószínűleg nem volt a sötétbete utakban lévő házak lakóinak.

Az egyetemi hallgatónál le tartóztatásakor ötven alkalussal találta s mindenféle betörőszerszámmal volt szerelve, speciális betörő-eszpeketek is találta nála, amelyekkel a zártakban lévő kulcsokat szeltek ki tolni helyéből, hogy aztán saját álkulcsaival kinyithassa a lakások ajtaját. Kettősajtók tolózárának felhúzására szolgáló horogvasak is voltak dus fel szerelésű börtáskájában. A banda tagjai között van egy nő is, Csermely Jánosné, akit Dombi néven, valamint Cigány Etta néven ismernek a betörővilágban. Az ugyancsak hírhedt Magyar Sándor Misi és Grossz Grossmann Bertalan régtől közzétett betörők szintén tagjai voltak az egyetemi hallgató bandájának. A betörők letartóztatása után csakhamar kézrekerültek az orgazdák is s a detektívnek most azon fáradoznak, hogy összegyűjtsék az orgazdnál található rengeteg holmit s összeállítsák a betörők egész bűnlajstromát. Hogy az intelligens betörővezér alatt működő banda milyen veszedelme volt a fő város közbiztonságára, ezt mi város közbiztonságára, ezt mi bizonyítani jobban, mint hogy elfogtatásuk óta jelentősen csökkent a betörések száma.

A románok őrizetbe vették a bukaresti gyorsvonat magyar személyzetét. A románok mint egy békés csabai fávart jelenti, kellemetlen kalandot szereztek a második bukaresti gyorsvonat magyar kísérőszemélyzetének. A mint a vonat befutott az aradi állomásra, a magyar vasutasok egytől-egyet őrizetbe helyezték és negyvenóra órán át nem engedték ki őket a pályaudvar területéről. Hiába volt minden tiltakozás, a kétnapos fogvatartás el kellett szenvedniük. Jellemző az erdélyi lakosság hangulatára, hogy a mikor az első magyar vonat befutott Aradra, az ottani vasutasok körülfogták a magyar mozdonyt és volt, a ki könyörzve ölelte át a kereket.

Halálra égette magát egy elszánt asszony. Pavlik Jánosné Szentendrei uton lakó hentesmester felesége minap éjjel felkelt, kiment a konyhába, petróleummal leöntötte ruháit, lefeküdt a földre, deszkadarabokból valóságos maglyt rakott magára és azután meggyújtotta ruháit. Mikor keresésére indultak, csak szénegéget holttestét találták meg. A szerencsétlen asszonyt gyógyíthatatlan melankóliája kergette a borzalmas öngyilkosságra.

Többmillió lopás a dunai hajókon. A Dunagőzhajózási Társaság egyik Óbudán vezetője uszályan észrevette a minap, hogy az uszály szállítmányából mintegy három és félmillió korona értékű porcellánru, nagymennyiségű üvegáru és igen sok fényképező lemez tűnt el. A Dunagőzhajózási Társaság feljelentést tett a főkapitányságon Kovács István uszálykormányos és felesége, Sipos Ferenc másodkormányos és Hanzsó György matróz ellen. A rendőrség a nyomozás folyamán az áruk egy részét megtalálta egy TOROKGYIK

Torokgyiki nem szabad könyvetlen banni. Bészka támad, a mikor nem igen lehet orvost kapni. Vagyon hátrahagyott nem lehet annyira banni, hogy kielégítő eredményt adjon, ennél fogva Glessco s szer, amire szükség van. Glessco behívástól fogva kint. Negyven év óta használják sok millió amerikai otthonban. Bistos, megbízható és gőrzőhatóság. Glessco tizenöt per alatt segít torokgyiki esetén, anélkül, hogy hányást idézne elő. Nem ártalmas a gyomorra és a szervezetre teljesen meggyógyítja.

Dr. Drake's GLESSCO Hűlés, köhögés, torokgyiki ellen.

Litthauer Stomach BITTERS Hűlés, köhögés, torokgyiki ellen.

ETVAGYGERJESZTŐ és idegerősítő Tavaszer, a keményítő után IDEGERŐSÍTŐ majdnem székélyes, használja LITTHAUER GYOMORKESERJESZTŐ MEGLÁTJA, JOBBAN ÉRZI MAGÁT. Európában és Amerikában hatvan év óta használják.

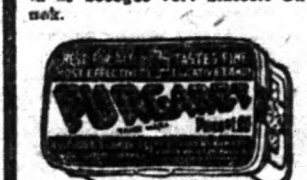
Ha patikusnál nem kapható, írja meg nevé, vagy küldje be ezt a hirdetést egy dollár. Egy üvegét bérmentve küldöm. Telefon: Main 777.

The S. LOEWENTHAL CO.

AZ EGÉSZ AMERIKA

tudja, hogy a Purgaret

A HAZIORVOS VER-ÉS GYOMORTISZTÍTÓ CUKORKA az egyedüli biztos hatáson gyomorröndbehozó szer, amely mellett, hogy kellemes és rmdáporos az íze mellett, állandó használat mellett tisztítja és bőszeges vért biztosít Önnek.

Nagy dózis esetén csak egy dollár kifizetés. Tegyen egy próbarendelést Ön is. Csak a címen kapható:

Vörös Kereszt Patika 8901 BUCKEY ROAD, CLEVELAND, O. AJANDEKNAK is igen alkalmas a Purgaret cukorka egy itton, mint az óhaszán.

NAPTAR! Minden rendelés egy gyönyörű falnaptárt kap.

Millió szezscempézés Zemplén vármegyében.

Sátorlajuhelyről írják: A várost és vidéket nagy izgalomban tartja az az óriási arányú szez-és lécesempézés, amelyet a szomszédos demarkációs vonalon át egy egész konzorcium üzött a megszállt Felvidék felé s melyet csak a legutóbbi napokban sikerült leleplezni a népnyugyörögnek. A konzorcium vezetői Kende Imre, Vörös Jenő és Friedlaender Mór, ugynevezett előkelőbb polgárok voltak s a szez-és a lovakat egyszerű határátelépítési igazolvánnyal lopták át a vonalon. Az átsempézést szez fejében legalább husz milliót nyertek, a lovaknál pedig 60-70,000 koronát kerestek páronként, de hogy hány lovat loptak ki végeredményben, eddig még nem sikerült kinyomorni. Kende és Friedlaender már elfogták, Vörös viszont átugrott a határon. A város zárdósága közzött tetőfokra hágtott az igazság: bizonyos, hogy a konzorcium többi tagja is közülük fog kikerülni.

Többmillió lopás a dunai hajókon. A Dunagőzhajózási Társaság egyik Óbudán vezetője uszályan észrevette a minap, hogy az uszály szállítmányából mintegy három és félmillió korona értékű porcellánru, nagymennyiségű üvegáru és igen sok fényképező lemez tűnt el. A Dunagőzhajózási Társaság feljelentést tett a főkapitányságon Kovács István uszálykormányos és felesége, Sipos Ferenc másodkormányos és Hanzsó György matróz ellen. A rendőrség a nyomozás folyamán az áruk egy részét megtalálta egy TOROKGYIK

Torokgyiki nem szabad könyvetlen banni. Bészka támad, a mikor nem igen lehet orvost kapni. Vagyon hátrahagyott nem lehet annyira banni, hogy kielégítő eredményt adjon, ennél fogva Glessco s szer, amire szükség van. Glessco behívástól fogva kint. Negyven év óta használják sok millió amerikai otthonban. Bistos, megbízható és gőrzőhatóság. Glessco tizenöt per alatt segít torokgyiki esetén, anélkül, hogy hányást idézne elő. Nem ártalmas a gyomorra és a szervezetre teljesen meggyógyítja.

Dr. Drake's GLESSCO Hűlés, köhögés, torokgyiki ellen.

Litthauer Stomach BITTERS Hűlés, köhögés, torokgyiki ellen.

ETVAGYGERJESZTŐ és idegerősítő Tavaszer, a keményítő után IDEGERŐSÍTŐ majdnem székélyes, használja LITTHAUER GYOMORKESERJESZTŐ MEGLÁTJA, JOBBAN ÉRZI MAGÁT. Európában és Amerikában hatvan év óta használják.

Ha patikusnál nem kapható, írja meg nevé, vagy küldje be ezt a hirdetést egy dollár. Egy üvegét bérmentve küldöm. Telefon: Main 777.

The S. LOEWENTHAL CO.

AMERICAN LINE

EGYENES ÖSSZEKÖTTETTES NEW YORK — HAMBURG KÖZÖTT.

Első és harmadosztályú utasokat szállít. A legkényelmesebb ut Magyarországra. NAGY, MODERN DUPLACSAVARU GÖZÖSÖK

"S. S. MANCHURIA" indul márc. 3-án "S. S. MONGOLIA" indul márc. 17-én "S. S. MINNEKAHDA" indul márc. 31-én UJ HAJÓ. (CSAK HARMADIK OSZTÁLY)

A harmadosztályú utasoktól pincér szolgálja ki a nagy étteremben. — Külöb termek nők és gyermekek részére. Bővebb feirlyogatóstér írjon a társaság főirodájába: 9 Broadway New York vagy az American Line helyi ügynökéhez.

United American Lines

Joint Service with Hamburg American Line

NEW YORK—HAMBURG KÖZVETLENÜL Legrövidebb összeköttetés Középeurópa minden részébe

S. S. "MOUNT CLAY" "PRINZ FRIEDRICH" NEW YORKBOL SZOMBAT, FEBR. 19-ÉN INDUL 12 ÓRAKOR (SOTÖRTÖK, MÁRC. 31-ÉN) Déntán két órákor

RENDEZÉSEK HETI JARATOK AZUTÁN az S. S. HANSA (ezelőtt Victoria Louise) és az alábbi hajókkal S. S. "MOUNT CARROLL" (uj) S. S. "MOUNT CLINTON" (uj) S. S. "BAYERN" (uj) S. S. "WUERTEMBERG" (uj)

2, 4 és 6 ágyas kabinok, dohányzó, ebédek és ételkúra alkalmas fedélzetek állnak kizárólag a 3-ik osztályú utasok rendelkezésére. Felvilágosító fordulójon bármely meghatalmazott ügynökök, vagy erre a címre: 39 BROADWAY NEW YORK CITY

COSULICH LINE

Követlen hajózási Triestbe és Magyarországra, Románia és Jugoszlávia minden részébe.

SAK GIUSTO MARCHIUS 2-A.N. COLUMBIA MARCHIUS 16-A.N. ARGENTINA MARCHIUS 19-A.N.

Küldje szolgálat és berendezés 1-2, 2-ik és 3-ik osztályú utasok részére. 2-ik osztályú utasok bort ingyen kapnak az egész úton.

PHELPS BROS. & CO. PASSENGER DEPT. 4 WEST ST., NEW YORK CITY

ANCHOR LINE

S. S. CALABRIA Indul Március 2-án Fiume—Dubrovnik és Triest felé

3-AD OSZTÁLYÚ ÁRAK: Dubrovnik-ba \$125.00 Triestbe \$115.00 Fiumébe \$115.00 és \$5.00 Hadiadó.

Az Ön városában van Cunard Anchor helyi ügynök. Forduljon hozzá.

LLOYD SABAUDO

3 State St. New York. Legközelebbi indulás New Yorkból: LLOYD SABAUDO MÁRC. 23. REGINA D'ITALIA. Február 23. Dubrovnik felé. Ezzel az új gőzgyárakkal minden nagyobb városig. Harmadosztályú utasok bort ingyen kapnak.

John FESCO ekegyártó.

7903 BUCKEY ROAD, CLEVELAND, O.

Jótállás 20 nap alatti eredményről.

Nuga-Tone

Építse fel egészségét és erjét ezen egyszerű ételérő fokozóval.

Gyengének, idegének, általában lejártnak érző magát — fáradságos testben léleketlen — szenvedő erőteljesen helyrehozhatja Nuga-Tone-vel. Nuga-Tone az a természetes, egészséges, ízletes, könnyű, és könnyű emészthető étel, amely a szervezetet erősíti, a gyomrot tisztítja, a vérkeringést felgyorsítja, a szervezetet megerősíti, a szervezetet megerősíti, a szervezetet megerősíti.

Nuga-Tone nem tartalmaz sem mélyen, sem szelíd formájú szelíd. Feljuttatja a szervezetet a természetes állapotba. Félreveszi a szervezetet a természetes állapotba. Félreveszi a szervezetet a természetes állapotba.

Nuga-Tone nem tartalmaz sem mélyen, sem szelíd formájú szelíd. Feljuttatja a szervezetet a természetes állapotba. Félreveszi a szervezetet a természetes állapotba.

Nuga-Tone nem tartalmaz sem mélyen, sem szelíd formájú szelíd. Feljuttatja a szervezetet a természetes állapotba. Félreveszi a szervezetet a természetes állapotba.

